

Tórshavn: 17. juli 2009

J.Nr.: 09-07-78-1

(at tilskila í svari)

Viðgjørt: AH/-

┌

┐

Kappingarráðið
Postboks 73
110 Tórshavn

└

┘

Til kunningar verður sagt frá, at soljóðandi avgerð í dag er fráboðað Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Postboks 248, 110 Tórshavn – tykkara j. nr. K660-2009026:

— **“Viðvíkjandi kæru til Vinnukærunevndina um avgerð hjá Kappingarráðnum – tykkara j. nr. 2009015:**

Vinnukærunevndin hevði fund 15. juli 2009, har kæran frá Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Maskinmeistarafelagnum og Føroya Fiskimannafelag um avgerð hjá Kappingarráðnum frá 22. mai 2009 um prísáseting av trygdarskeiðum á Trygdarmiðstøðini varð viðgjörd og avgjörd.

Vinnukærunevndin avgjörði at avvísa kæru tykkara vísandi til, at manningarfeløgini verða ikki mett at hava týðandi og individuellan áhuga í málinum.

Avgerðin verður hjáløgd send tykkum.”

Vinarliga

Anja Hovgaard, stjóri

Avgerð
tikin av Vinnukærunevndini 15. juli 2009
Kærarar: Føroya Skipara- og Navigatørfelag,
Maskinmeistarafelagið og Føroya Fiskimannafelag
J. nr. : 09-07-78-1
Evni: Kappingarlógin

Vinnukærunevndin avgjórði at avvísa kærana.

Manningarfeløgini hava kært avgerð hjá Kappingarráðnum um prísáseting hjá Trygdarmiðstöðini av trygdarskeiðum til sjófólk.

Avgerðin hjá Kappingarráðnum.

Tann 25. november 2008 fekk Kappingarráðið kæru frá P/F Sjóvinnudeplinum um prísásetingina hjá Trygdarmiðstöðini í samband við veitan av trygdarskeiðum til sjófólk.

Trygdarmiðstöðin er stovnur undir Fiskimálaráðnum, sum varð stovnsettur í sambandi við, at lóg um manning av skipum herdi trygdarkrøvini. Trygdarskeið gjørdist ein treyt hjá øllum sjófólki fyri at kunna mynstra á føroyskum skipi.

Prísirnir á trygdarskeiðunum hjá Trygdarmiðstöðini eru niðanfyrir veruliga framleiðslukostnaðin, og tað ber bert til, tí til Trygdarmiðstöðina verður á hvørjum ári játtaður peningur á fíggjarlógin. Í 2008 var upphæddin 2.573 tús. krónur.

Tað vinnuliga virkseimið hjá Trygdarmiðstöðini er ikki undantikið reglunum í kapitli 2 og 3 í kappingarlógin, tí treytirnar fyri undantøku sambært § 2, stk. 2 ikki eru til staðar.

Kappingareftirlitið metir, at virkseimið er í stríð við § 11, stk. 1 í kappingarlógin.

Tann 25. februar 2009 var Kappingareftirlitið á fundi við Fiskimálaráðið, har víst varð á ta kappingaravlagandi ávirkanina, sum almenna játtanin hevur við sær. Ymiskar loysnir vórðu nevndar, og partarnir samdust um, at Fiskimálaráðið skuldi koma við eini tilsøgn um møguliga loysn.

Tann 2. apríl 2009 kom tilsøgnin frá Fiskimálaráðnum. Fiskimálaráðið hevði valt eina loysn, har játtanin verður avtikin yvir ávíst áramál.

Á fundi í Kappingarráðnum tann 17. apríl 2009 varð avgjørt at gera tilsøgnina bindandi við tí broyting, at tillagingartíðin varð styttil tann 1. august 2009. Av tí at tilsøgnin var broytt munandi, varð ætlanarskriv sent Fiskimálaráðnum til hoyringar.

Fiskimálaráðið hevði ongar viðmerkingar og valdi ikki at nýta rættin til munnligt innlegg, sbt. § 10 í kunngerð nr. 8 frá 13. mars 2008 um starvs- og fundarskipan fyri Kappingarráðið.

Kappingareftirlitið staðfesti tann 19. mai 2009 avgerð sína frá 17. apríl 2009.

Kappingarráðið hevur tann 19. mai 2009 tikið endaliga avgerð um at gera tilsøgn frá Fiskimálaráðnum, dagfest 2. apríl 2009 bindandi við teirri broyting, at tillagingartíðin verður broytt frá 1. januar 2012 til 1. august 2009.

Kæran

Manningarfeløgini, Føroya Skipara- og Navigatørfelag, Maskinmeistarafelagið og Føroya Fiskimannafelag vísa á, at tey kæra avgerðina hjá Kappingarráðnum frá 22. mai 2009 um prísáseting av trygdarskeiðnum hjá Trygdarmiðstöðini.

Feløgini vísa á, at tey umboða limir teirra í øllum týðandi viðurskiftum, sum viðvíkja teirra vinnumøguleikum, og at eingin ivi er um, at manningarfeløgini bæði kunnu og eiga at úttala seg um lógarkravd prógv og skeið, sum limir teirra mugu hava fyri at útinna teirra arbeiði. Tey vilja vísa til § 27, stk. 2 í kappingarlógini.

Kært verður um pkt. 4 og 42 í avgerðarskrivinum hjá Kappingarráðnum.

Viðvíkjandi pkt. 4 meta manningarfeløgini, at virkseimið hjá Trygdarmiðstöðini er ikki vinnuligt. Talan er um ein almennan stovn, sum veitir borgaranum eina tænastrá. Tað, at gjald verður kravvt fyri skeiðini, merkir ikki, at virkseimið er vinnuligt.

Samstundis sum krav varð sett fram um trygdarskeið, avgjørdu landsins myndugleikar at seta á stovn Trygdarmiðstöðina. Sambært teirra fatan hevur tað ongantíð verið ætlanin, at skeiðsgjaldið skuldi fíggja allan raksturinn hjá stovninum. Feløgini hava havt ta fatan, at her er talan um eitt miðvíst arbeiði fyri at bóta um trygdina á sjónum.

Viðvíkjandi pkt. 42 vísa manningarfeløgini á, at Kappingareftirlitið her ger eina meting, um hvørt sjómenn kunnu tillaga seg tann broytta prísinn. Manningarfeløgini eru ikki spurdt, hóast feløgini eru vælskipaði við eignum skrivstovum og saktans kundu svara hesum, áðrenn endalig avgerð varð tikin.

Sum aðrar viðmerkingar til kærana vísa feløgini á, at tá ein almennur stovnur hevur áttikið sær at veita hesi lógarkravdu skeið, og føroysku myndugleikarnir seta strangari krøv enn altjóða reglur, millum annað krav um endurnýggjan 5. hvørt ár, so hava tey alla orsök til at halda, at her fylgir eina veitingarskylda við, og at partur av kostnaðinum skal berast av tí almenna. Tískil er óskiljandi fyri feløgini, at Kappingareftirlitið kann koma til ta niðurstøðu, at tað miðvísa arbeiðið at bóta um trygdina hjá føroyskum sjómonnum skal verða rokna sum ein og hvør onnur handilsvøra.

Hóast feløgini taka undir við fríari kapping, so meta tey, tað hava størri týðning at hava ein almennan stovn, sum hevur eina veitingarskyldu, og sum kann tryggja fakliga støðið á teimum skeiðum, sum verða veitt.

Ummælið frá Kappingarráðnum.

Kappingarráðið vísir á, at ongar ásetingar eru í kappingarlógini, t.e. ll. nr. 35 frá 2. mai 2007 um kapping, sum broytt við ll. nr. 18 frá 8. mai 2008, um hoyring, og tí verður hoyring framd eftir kapitli 5 í fyrisingarlógini. Einans partar í einum máli hava rætt til hoyring eftir reglunum í kapitli 5 í fyrisingarlógini. Partur er tann sum:

1. Avgerðin viðvíkur
2. hevur týðandi og individuellan áhuga í málinum

Avgerðin viðvíkur Fiskimálaráðnum, ið varðar av Trygdarmiðstöðini. Kappingareftirlitið metir, at manningarfeløgini eru ikki partar í hesum máli. Avgerðin hjá Kappingarráðnum førir við sær eina príshækking, sum rakar allar brúkarar hjá Trygdarmiðstöðini, herundir limirnar hjá hesum manningarfeløgum, og hetta inntriv er líka fyri allar brúkarar. Vanliga verður ikki mettt, at brúkari ella samtøkur av brúkarum hava partstatus í slíkum føri.

Fyrisitingarlógin varð gjørd við donsku fyrisitingarlógini sum fyrimynd, og ásetingarnar um hoyring í føroysku fyrisitingarlógini eru samlíkar teimum donsku. Lógarviðmerkingar til donsku fyrisitingarlógina og m.a. niðurstøðu hjá Fólkatingsins Umboðamanni kunnu vera vísandi fyri, hvussu hugtakið “partur” skal skiljast eftir føroysku fyrisitingarlógini.

Í FOU nr. 1994.191 tók danski Umboðsmaðurin støðu til, um ein samskipan av lokalútvørpum var partur í einum máli hjá einum donskum ministerii. Samskipanin umboðaði 80% av øllum lokalútvørpum og hevði sett fram krav til KODA um, at tingast var av nýggjum um KODA-gjöldini. Tá Kulturministeriet góðkendi eina prísøking hjá KODA, kravdi samskipanin, at avgerðin varð ógildað. Tá hetta varð teimum sýtt, vendi samskipanin sær til Umboðsmannin.

Umboðsmaðurin kom til hesa niðurstøðu viðvíkjandi partstatus hjá samskipanini:

“Det er en forudsætning for retten til partsføring, at den pågældende er part i sagen. Forvaltningsloven indeholder ikke nærmere bestemmelser om, hvem der skal anses for part i en afgørelsessag. Det fremgår imidlertid af lovens forarbejder, at man har henholdt sig til den almindelige forståelse af begrebet i forvaltningsretlig litteratur og praksis.

Forvaltningslovens partsbegreb er bl.a. behandlet af Johan Vogter, Forvaltningsloven (2. udg., 1992), s. 54-64 og 147-150, Carl Aage Nørgaard og Jens Garde, Forvaltningsret, Sagsbehandling (3. udg., 1988), s. 135-138, og i Juridisk Grundbog 4 (4. udg., 1989), s. 31-36. Det fremgår af den nævnte litteratur – og af den praksis, som der heri er henvist til – at kerneområdet for partsbegrebet er afgørelsens adressat, men at også andre, der har en mere afledet interesse i sagens udfald, efter omstændighederne kan have partsstatus. Som betingelse for dette sidste antages det normalt, at den pågældende skal have en væsentlig, individuel og retlig interesse i sagens udfald.

Den omstændighed, at flere slutter sig sammen i en forening eller lignende, kan i almindelighed ikke føre til, at foreningen m.v. som sådan anses som part i tilfælde, hvor de enkelte medlemmer i foreningen ikke i sig selv ville have partsstatus, jf. den kommenterede forvaltningslov af John Vogter, s. 57.

Adressaten for Kulturministeriets afgørelse om godkendelse af tariffer er KODA, som Kulturministeriet har meddelt koncession til varetagelse af komponisternes rettigheder i Danmark. Deres klienter repræsenterer ca. 80% af de omkring 280 danske lokalradiostationer og er som følge af, at de skal købe musik m.v. i henhold til de godkendte tariffer naturligvis interesserede i de tariffer, som godkendes af Kulturministeriet.

Efter min opfattelse har de enkelte lokalradioer ikke partsstatus. Jeg har herved lagt vægt på, at de ikke har en individuel interesse i sagens udfald; godkendelsesafgørelsen er af generel karakter. Sager om beslutninger, der på ensartet måde gør indgreb i en større personkreds' interesser, giver ikke uden videre medlemmer af denne personkreds eller sammenslutninger af disse partsstatus.

Der ses endvidere ikke at være andet retligt grundlag, hvorefter Deres klienter vil opnå partsstatus. På den baggrund kan Deres klienter efter min opfattelse ikke anses for parter i den foreliggende sag.”

Við støði í hesi avgerð hjá danska Umboðsmanninum og við støði í tí, sum rættarlitteraturur sigur um hetta evnið, metir Kappingareftirlitið ikki, at manningarfeløgini eru partar í hesum máli, og tí hava hesi ikki rætt til hoyring eftir fyrisitingarlógini.

1.2. Kæra

Kappingarráðið vísir á, at ásetingar um kærur eru at finna í kapitli 8 í kappingarlógini. Hesar ásetingar koma sostatt fram um ásetingarnar um kærur í fyrisitingarlógini. Kappingarlógin § 27, stk. 1 ásetir nærri, hvørji mál kunnu kærast, og hvør kann kæra. Greinin er soljóðandi:

“Avgerðir, tiknar av Kappingarráðnum eftir § 2, stk. 1, § 3, 1. nr., § 4, § 6 stk. og 4, § 7, stk. 1 til 3, § 8, stk. 2 og stk. 3 - 5, § 9, §10, stk. 2, § 11, stk. 1, 2 og 5, § 14, § 15, § 19, stk. 4, § 22 og § 32, stk. 3 í hesi lóg, kunnu kærast til Vinnukærunevndina fyri kappingarmál.”

Vísandi til § 27, stk. 1 kunnu avgerðir tiknar sambært kappingarlógini § 11, stk. 4 sostatt ikki kærast. Kappingareftirlitið metir, at kæran, sum manningarfeløgini hava sent Vinnukærunevndini, eigur at verða avvíst við teirri grundgeving, at kærast kann ikki um avgerðir, tiknar við heimild í kappingarlógini § 11, stk. 4, sbr. § 23.

Grein 27, stk. 2 ásetir nærri, hvør kann kæra og er soljóðandi:

“Kæra kann bert vera latin inn av:

- 1. tí sum avgerðin viðvíkur,*
- 2. tí, sum annars hevur individuellan og týðandi áhuga í málinum.”*

Danska Konkurrenceankenævnet kom í avgerð frá 1999 fram til, at ásetingin § 19, stk. 2, nr. 2 í donsku kappingarlógini, t.e. Lov nr. 384 af 10. juni 1997, skuldi skiljast soleiðis, at rætturin til at kæra eftir donsku kappingarlógini var tað sama sum eftir donsku fyrisitingarlógini.

“Ankenævnet finder ikke grundlag for at forstå konkurrencelovens § 19, stk. 2, nr. 2 eller forvaltningsloven anderledes end, at klageberettigelse efter konkurrenceloven er ensbetydende med partsstatus efter forvaltningsloven under klagesag.”

Grein 27, stk. 2, nr. 2 í føroysku kappingarlógini er samlík donsku kappingarlógina § 19, stk. 2, nr. 2. Kappingareftirlitið metir, at § 27, stk. 2, nr. 2 skal tulkast eftir somu prinsippum, sum verða brúkt innan fyrisitingarrættin.

Vísandi til omanfyristandandi metir Kappingareftirlitið, at manningarfeløgini ikki eru partar í málinum, og eigur kæran at verða avvíst við teirri grundgeving, at hvørki manningarfeløgini ella limir teirra eru partar í málinum. Kravið um individuellan áhuga er ikki tilstaðar hvørki hjá manningarfeløgunum ella limum teirra.

2. Vinnuvirksemi

Kappingarráðið vísir á, at í kappingarlógini § 2, stk. 1 er ásett, at alt vinnuvirksemi er fevnt av kappingarlógini. Sambært lógarviðmerkingunum til § 2, stk. 1 er alt vinnuvirksemi, alment sum privat, javnsett. Í lógarviðmerkingunum er somuleiðis ávíst, hvussu hugtakið vinnuvirksemi skal skiljast:

“Hugtakið vinnuvirksemi skal eftir hesi lóg skiljast í víðari merking, soleiðis at eitt og hvørt búskaparligt virksemi, ið fer fram á einum marknaði fyri vørur og tænastur, er partur av lógarøkinum. Tað er einki krav um búskaparligan vinning. Soleiðis kann non-profit virksemi eisini verða partur av hugtakinum vinnuvirksemi. Val av vinnufelagsformi (partafelag, lutafelag, sjálvsognarstovnur v.m.) er ikki avgerandi fyri nýtslu lógarinnar.”

Sambært viðmerkingunum er onki krav um búskaparligan vinning, og tí er tað ikki avgerandi, um virksemið á Trygdarmiðstöðini er partvíst fíggað við almennari játtan. Tað er heldur ikki avgerandi, hvørt ætlanin hevur verið ella ikki, at skeiðsgjaldið skuldi fígga allan raksturin hjá Trygdarmiðstöðini. Talan er um vinnuvirksemi, tí Trygdarmiðstöðin bjóðar út eina tænastu á marknaðinum fyri trygdarskeið.

Sambært donskum rættarlitteraturi til hugtakið “erhvervsvirksomhed” er einans almenn innanhýsis framleiðsla og myndugleika útinnan undantikið vinnuvirksems hugtakinum. Við innanhýsis framleiðslu er at skilja framleiðsla hjá einum starvsfólki av tænastrum ella vørum til egna nýtslu. Myndugleika útinnan fyriliggur, tá fyrisitingin einsíðis og bindandi fastleggur rættindi og skyldur við støði í almennum reglum.

Kappingareftirlitið metir, at virkseimið hjá Trygdarmiðstøðini hvørki kann koma undir myndugleika útinnan ella innanhýsis framleiðslu. Talan er um tænastru, sum verður bjóðað út á einum marknaði, og tí er talan um alment vinnuvirksemi.

2.1. Undantøkureglan í § 2, stk. 2 í kappingarlógini

Sambært § 2, stk. 2 eru reglurnar í 2. og 3. kapitli í kappingarlógini ikki galdandi, um kappingaravmarking er ein beinleiðis ella neyðug fylgja av almennari regulering. Hetta merkir, at Kappingarráðið er avskorið frá at gera inntriv, tá kappingaravlagandi vinnuvirksemi er ein beinleiðis ella neyðug fylgja av almennari regulering. Í tílkum føri kann Kappingarráðið einans lata avvarðandi landsstýrismanni og landsstýrismanninum í kappingarmálum eina frágreiðing, ið vísir á møgulig skaðilig árin á kappingina og koma við uppskoti um, hvussu kappingin kann fremjast.

Sambært viðmerkingunum til § 2, stk. 2 er henda áseting sett í lógina fyri at tryggja, at politiskt ásettar reguleringar og avgerðir, tiknar við heimild í lóggávu, ikki kunnu ógildast av Kappingarráðnum. Tað kunnu nevniliga vera onnur samfelagslig atlit enn atlit til kappingina, sum viga tyngri.

Tað eru tvær treytir, sum skulu lúkast, áðrenn kappingaravlagandi alment vinnuvirksemi kann koma undir undantøkuregluna í § 2, stk. 2.

Fyrsta treytin er, at talan skal vera um eina almenna regulering, t.v.s. lógtingslógir, kunngerðir og reglugerðir, sum landsstýrið hevur sett í verk. Aðrar reglur kunnu undir ávísing umstøðum metast sum almenn regulering.

Næsta treyt er, at kappingaravmarkingin skal vera ein beinleiðis ella neyðug fylgja av tí almennu reguleringini. Hetta merkir, at heimildin, sum førir til kappingaravmarkingina, skal vera eyðsæð og klár, ella at tann almenna reguleringin ikki kann gjøgnumførast uttan kappingaravmarkingina.

Kappingareftirlitið er ikki komið á nakra heimild til virkseimið hjá Trygdarmiðstøðini. Trygdarmiðstøðin fær eina játtan á fíggjarlógini, og har er ávísing av virkseminum hjá Trygdarmiðstøðini. Hetta metir Kappingareftirlitið ikki at vera nøktandi heimild.

Kappingarráðið kom til ta niðurstøðu, at ongin heimild var hvørki til virkseimið hjá Trygdarmiðstøðini ei heldur til at selja trygdarskeið fyri minni enn kostnað. Tí varð avgjørt at viðgera málið eftir § 11, stk. 1 í kappingarlógini og at samráðast við Fiskimálaráðið um at koma við hóskandi tilsøgn, sbt. § 11, stk. 4 í kappingarlógini.

Víst verður á, at manningarfeløgini meina, at tað ongantíð var ætlanin, at skeiðsgjaldið skuldi fíggja allan raksturin hjá Trygdarmiðstøðini, og at tað lógu onnur samfelagslig atlit aftanfyrir, tá Trygdarmiðstøðin varð stovnað – nevniliga at bøta um trygdina á sjónum.

Kappingareftirlitið kann av góðum grundum ikki taka atlit til hetta í síni viðgerð av málinum. Tað er av júst somu orsøkum, at undantøkureglan er í kappingarlógini. Lóggevari kann avmarka atgongdina hjá Kappingarráðnum við at hava eina greiða heimild til kappingaravmarkingina.

3. Tillagingartíðin.

Vísandi til, at manningarfeløgini vísa á, at tey eru ikki hoyrd í samband við tillagingartíðina, viðmerkir Kappingareftirlitið, at tey meta, at manningarfeløgini ikki eru partur í málinum, og tískil eru tey ikki hoyrd um tillagingartíðina.

4. Veitingarskylda

Kappingareftirlitið hevur ongar viðmerkingar til, at manningarfeløgini vísa á, at talan er um stovn, sum átti at havt veitingarskyldu, tí hesin setir strangari krøv enn altjóða reglur. Víst verður á, at hetta er ein politiskur spurningur, ið eigur at verða reistur í einum politiskum forum.

Hoyringsskriv frá manningarfeløgnum.

1. Partstatus

Manningarfeløgini vísa á, at ongin ivi kann vera um, at henda avgerð viðvíkur og hevur stóran týðning fyri limir teirra. Siðvenja er fyri, at yrkisfelag av sínum eintingum kann gera bindandi avtalur og umboða limir sínar í øllum viðurskiftum, sum hava við teirra arbeiðsvirðurskifti at gera.

1.1 Hoyring

Veruligu umstøðurnar í málinum skuldu sagt Kappingareftirlitinum, at neyðugt hevði verið at hoyrt manningarfeløgini.

Nógv samskifti hevur verið við Fiskimálaráðið um prísásetingina. Hóast fleiri uppskot eru lögð fyri Fiskimálaráðið, so duga manningarfeløgini at síggja, at lítil áhugi hevur verið fyri eini loysn. Manningarfeløgini hava ein varhuga av, at Fiskimálaráðið fegnast um tiknu avgerðina, tí teir soleiðis kunnu spara væl av peningi.

Fiskimálaráðið hevur fíggað størsta partin av virkseminum hjá Trygdarmiðstøðini. Tískil skuldi ein hildið, at Fiskimálaráðið hevði størri áhuga í at verja sítt virksemi. Líkasælan hjá Fiskimálaráðnum í málsviðgerðini skuldi sagt Kappingarráðnum, at nú endar rokningin hjá einstaka sjómanninum. Tískil skuldu manningarfeløgini verið hoyrd.

1.2 Kæra

Hava manningarfeløgini rætt til hoyring, so hava tey eisini kærurætt, víst verður til 1 og 1.1. Manningarfeløgini hava havt ta fatan, at Kappingarráðið í sínum avgerðum og í almenna rúminum hevur lagt stóran dent á opinleika, og at allir viðkomandi partar koma til orðanna. Tí undrar tað tey almikið, at mælt verður til at avvísa kærana. Vandí er fyri, at Kappingarráðið á henda hátt undirgrevur sítt eigna trúvirði.

Tá Kappingarráðið mælir Vinnukærunevndini til at avvísa kærana, meta feløgini, at Kappingarráðið vísir sera ringan fyrisitingarligan atburð. Manningarfeløgini hava fult álit á, at Vinnukærunevndin sjálv kann taka støðu til hetta.

2. Vinnuvirksemi

Manningarfeløgini fasthalda, at veiting av lógarkravdum trygdarskeiðum ikki skal verða fevnt av kappingarlógini. Tað eru bert tvey formlig krøv til tey, sum mynstra sum dekkari við skipi. Hesi eru heilsuváttan og trygdarskeið. Heilsuváttan verður latin av læknum við serligum loyvi til hetta. Landið ber allar útreiðslur til hetta.

Eitt egingjald verður kravt, tá Trygdarmiðstøðin letur trygdarskeið. Av tí at gjaldið hevur verið á einum rímiligum støði, hava manningarfeløgini ikki sett seg ímóti hesum. Tað eru bert sjómenn, sum ikki enn eru settir í starv, sum mugu gjalda sjálvir. Sáttmálar teirra við Reiðarafelagið hava eina áseting um, at reiðarin rindar fyri øll kravd skeið.

Grundskeið í trygd kann samanberast við eina útbúgving. Teimum vitandi so kunnu mong ymisk skeið takast á ymiskum skúlum og lærustovnum, har eitt egingjald verður kravt. Tey hava ongantíð hoyrt um nakað krav um kostprís fyri hesar útbúgvingar. Tá skal havast í huga, at her er sjáldan talan um lógarkravd skeið. Trygdarskeiðið hjá sjómonnum er at meta sum grundútbúgving og atgongumerki fyri at sleppa til skips.

Manningarfeløgini kunnu ikki taka støðu til formellu heimildina hjá Trygdarmiðstøðini at veita hesi skeið. Hetta er ein spurningur um politiskt og umsitingarligt handverk. Tey kunnu bert staðfesta, at kravt verður av limum teirra at taka skeiðini.

3 Tillagingartíðin

Her endurtaka feløgini, at Kappingarráðið einvíst og subjektivt ger eina meting av, at limir teirra kunnu tillaga seg broytingarnar. Hetta verður gjørt uttan nakra roynd at hoyra teirra sjónarmið.

4. Veitingarskylda

Her er allarhelst talan um eina misskiljing í viðmerkingunum hjá Kappingarráðnum. Tað er ikki Trygdarmiðstøðin, sum hevur ásett strangari krøv enn altjóðakrøvini. Krav um endurnýggjan fimta hvørt ár er eitt serføroyskt krav.

Samstundis sum krav varð sett í gildi um trygdarskeið, var Trygdarmiðstøðin sett á stovn til at veita sjómonnum skeiðini. Ongir aðrir útbjóðarar vóru tá av nevnda skeiði. Manningarfeløgini kenna tað sum eina trygd fyri veiting, tá tað er ein almennur stovnur sum veitir skeiðini. Samstundis minna tey á, at myndugleikarnir hondheva kravið um trygdarskeið sera harðliga. Nógvir skiparar hava fingið stórar bøtur fyri at hava mynstrað sjómenn, sum ikki hava kravda skeiðið. Manningarfeløgini hava alla tíðina havt ta fatan, at Trygdarmiðstøðin hevur skyldu at veita tey kravdu skeiðini.

Páll Nielsen, advokatur vísir vegna manningarfeløgini í skrivi frá 6. juli 2009 á, at sambært § 27, stk. 2 í kappingarlógini kann avgerð hjá ráðnum kærast av tí, sum avgerðin viðvíkur og tí, sum annars hevur individuellan áhuga í málinum. Hendan orðing vísir, at ætlanin hevur verið, at tann, sum er at meta sum partur í málinum, kann kæra. Avgerandi er tí, um manningarfeløgini sambært fyrisitingarlógini eru at meta sum partar í málinum.

Hugtakið partur í fyrisitingarlógini verður nevniliga eyðmerkt við, at fyri at vera partur í málinum, so skal avgerðin viðvíkja viðkomandi persóni ella felag, ella skal persónurin ella felagið hava ein ítøkiligan og týðandi áhuga í málinum.

Hann vísir á Karnovs Lovsamling, har tað um hugtakið partur verður sagt:

“Partsbegrebet omfatter således typisk afgørelsens adressat, men også andre fysiske eller juridiske personer kan have stilling som part i en sag. I de tilfælde, hvor der opstår tvivl, om en person kan anses som part i en sag, må der navnlig lægges vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagens udfald.”

Málini eru rættiliga ítøkilig, og tí er ikki altíð so lætt at gera almenna eyðmerking av, hvussu hugtakið partur skal skiljast. Men sum dømi um, at fakfelag verður mettt sum partur í lógarinnar merking, verður víst á mál hjá Folketingets Ombudsmand frá 1987:

“Vedr. praksis om partsbegrebet se FOB 1987 36, en overenskomstpart, som var udeholdt fra statens forligsmænds beslutning om sammenkædning af et mæglingforslag, blev anset som part i relation til forligsmændens afgørelse.”

Viðvíkjandi málinum hjá Folketingets Ombudsmand um KODA, sum Kappingarráðið vísir til í skrivi sínum til Vinnukærunevndina, so sigur umboðsmaðurin, at “sammenslutninger” ikki eru at

meta sum partar í málinum “i tilfælde hvor de enkelte medlemmer i foreningen ikke i sig selv ville have partsstatus”.

Kappingarráðið tykist, út frá KODA málinum at leggja til grund, at manningarfeløgini ikki eru at meta sum partur í málinum, men ráðið fer ikki inn í avgerandi spurningin, nevniliga eru limirnir í manningarfeløgnum at meta sum partur í málinum. Advokaturin metir, KODA málið sigur, at um limirnir eru at meta sum partur í málinum, so eru manningarfeløgini eisini at meta sum partar í málinum.

Advokaturin vísir á, at um hann hevur skilt málið rætt, so koma limirnir at gjalda rættiliga nógv meira fyri trygdarskeiðini, sum teir hava skyldu at taka, um avgerðin hjá Kappingarráðnum stendur við.

Hetta merkir, at limirnir koma persónliga og beinleiðis fíggjarliga at merkja avleiðingina av avgerðina, sum ráðið hevur tikið. Hetta er júst treytin fyri at vera settur sum partur í málinum. Niðurstøðan hjá Advokatinum er, at tann persónur, sum persónliga og beinleiðis kemur at merkja fíggjarligu avleiðingina av einari avgerð, er at meta sum partur í málinum. Hetta merkir, at tá manningarfeløgini kæra, so er tað vegna limaskara teirra, og soleiðis, sum hann lesur KODA málið, so eru manningarfeløgini undir hesum treytum eisini partar í málinum og hava sostatt rætt at kæra.

Viðmerkingar frá Kappingarráðnum.

Í skrivi dagfest 9. juli 2009 sigur Kappingareftirlitið seg vera samt við advokatin, at eru limirnir at meta sum partar í einum málið, so kann fakfelag undir ávísnum umstøðum vera partur. Kappingareftirlitið metir tað vera sera ivasamt, um limirnir hjá manningarfeløgnum eru partar í hesum máli. Kappingareftirlitið metir, at limirnir hava ikki ein týðandi og individuellan áhuga í málinum.

Víst verður á skriv frá manningarfeløgnum, dagfest 6. juli 2009, har manningarfeløgini koma inn á, í hvønn mun limirnir verða raktir av hesi avgerð.

“Eitt egingjald verður kravt, tá Trygdarmiðstøðin letur trygdarskeið. Av tí at gjaldið hevur verið á einum rímligum støði, hava manningarfeløgini ikki sett seg ímóti hesum. Tað eru bert sjómenn, sum ikki enn eru settir í starv, sum mugu gjalda sjálvir. Sáttmálar okkara við Reiðarafelagið hava eina áseting um, at reiðarin rindar fyri øll kravd skeið.”

Skrivið frá manningarfeløgnum staðfestir tað, sum Kappingareftirlitið er komið fram til, nevniliga at tað yvirhøvur eru onnur enn limirnir hjá manningarfeløgnum, sum koma at merkja hesa prísøking. Tað eru serliga fólk, ið fara til skips á fyrsta sinni, sum gjalda fyri sítt trygdarskeið. Kappingareftirlitið metir, at manningarfeløgini kunnu ikki sigast at umboða hendan bólk av fólk, tí hesi kunnu ikki gerast limir, fyrr enn tey hava goldið fyrsta trygdarskeiðið og hava mynstrað á fyrsta sinni. Vísast skal á, hvat lógin hjá Føroya Fiskimannafelag sigur um limaskap.

§ 2

Limaskapur

Felagslimur kann maður gerast, tá hann er 14 ár og starvast sum fiskimaður. Fyri felagnum verður hann at meta sum fiskimaður, ið vinnur upphald sítt við fiskiveiði, sum t.d. fiskimaður, útróðrarmaður, bestimaður, maskinmaður, kokkur ella annar undirmaður á fari, ið rekur fiskiveiði.

Eisini onnur siglandi enn fiskimenn kunnu gerast felagslimir.

Menn kunnu gerast hvílandi limir, um teir hava verið limir og ikki eru til skips longur, ella teir fyríbils eru uppilagstir.

Limir í reiðara- og arbeiðsgevarafeløgum uttan fyri Føroya Fiskimannafelag kunnu ikki samstundis vera limir í Føroya Fiskimannafelag.

Tað framgongur heilt greitt av greinini, at einans fólk, sum vinna sítt uppihald á sjónum ella hava vunnið sítt uppihald á sjónum kunnu vera limir. Sambært greinini kunnu menn, sum enn ikki hava mynstrað, ikki gerast limir í felagnum. Sostatt kann ikki sigast, at Fiskimannafelagið umboðar áhugamálini hjá hesum monnum.

Kappingareftirlitið viðurkennir, at manningarfeløgini kunnu hava áhuga í at verja viðurskiptini hjá teimum, sum mynstra á fyrsta sinni. Kappingareftirlitið metir tó, at hesin áhugi er meira generellur enn individuellur, og tí eru manningarfeløgini ikki at meta sum partar.

FOB 1987 36

Páll Nielsen, advokatur, vísir á eina avgerð hjá Fólkatingsins Umboðamanni, FOB 1987 36, har eitt arbeiðsgevarafelag varð mett at vera partur í einum máli um eitt semingsuppskot millum LO og DAF.

Kappingareftirlitið vísir á, at talan er um kæru yvir, at semingsmaður hjá danska semingsstovninum, Forligsinstitutionen hevði valt at taka eitt ávíst umráðið, Hanstholm, úr samlaða semingsuppskotinum millum LO og DAF.

Semingsuppskotið var snikkað soleiðis saman, at um ein meiriluti av feløgnum undir LO og DAF góðtóku tað, sum var í uppskoti fyri teirra virkisøki, var samlaða semingsuppskotið góðtikið.

Viðkomandi arbeiðsgevarafelag var tí ónøgt við avgerðina, tí teir sostatt onga ávirkan komu at hava á høvuðssáttmálan millum LO og DAF, men at hesin kom at hava stóra ávirkan á hvønn sáttmála, teir kundu fáa við fakfelagið í Hanstholm.

Umboðsmaðurin metti í hesum máli, í tráð við vanligar fyrisitingarligar reglur, at limirnir høvdu týðandi individuellan áhuga í málinum, og tí kundi arbeiðsgevarafelagið og SID Hanstholm metast sum partur í málinum.

Munurin á FOB 1987 36 og KODA málinum er, at í fyrra varð avgerð tikin um, at arbeiðsgevarafelagið og fakfelagið ikki skuldi vera partur av semjuni, uttan at hesi vóru hoyrd um hetta. Hetta er ein avgerð, ið beinleiðis viðvíkur teimum og er við til at avmarka teirra semingsmøguleikar. Í KODA málinum er talan um eina avgerð um prísbroying, ið rakar øll, sum skulu gjalda til KODA.

Málið um prísásetingina hjá Trygdarmiðstöðini er ólíkt FOB 1987 36, men rættiliga líkt KODA málinum. Talan er um eina prísøking, sum rakar allar brúkarar ella tey, sum gjalda fyri hesar brúkarar. Umstøðurnar, sum danski umboðsmaðurin leggur til grund fyri avgerðini, eru rættiliga líkar teimum, sum eru í hesum málinum, men umstøðurnar, sum liggja til grund fyri avgerðini í FOB 1987 36, eru rættiliga ólíkar hesum máli.

Sjálv prísøkingin eigur at síggjast í mun til, hvønn rætt trygdarskeiðið gevur. Nevniliga tað at kunna arbeiða í 5 ár í føroyskum sjóøki. Verður hetta havt í huga, má avgerðin metast at hava lítlan fíggjarligan týðning.

Kappingareftirlitið vísir eisini á, at talan er um avgerð, tikin við heimild í § 11, stk. 4 og tí sambært § 27, stk. 1, ikki kann kærast til Vinnukærunevndina.

Kappingareftirlitið vísir á, at tey áhugamál, manningarfeløgini ynskja at verja, ikki eru relevant í mun til kappingarlógina. Manningarfeløgini vísa á, at tey ynskja, at trygdarskeið skulu vera ókeypiss og at meta sum aðrar útbúgvingar. Hetta endamál kann ikki røkkast gjøgnum kappingarlógina. Skal hetta endamál røkkast, má avgerð um hetta takast í løgtinginum.

Eftir danskari fyrisitingarligari siðvenju verður kravt, at tey áhugamál, sum kærari ynskja at verja, skulu vera viðkomandi fyri endamáli við viðkomandi lóg. Hetta merkir, at kærari skal kunna vísa á, at viðkomandi lóg kann verja tað endamál, sum kærari ynskja at verja.

Kappingareftirlitið metir, at málið eigur at verða avvíst við teirri grundgeving, at tey áhugamál, sum manningarfeløgini ynskja at røkka við kæruni, ikki kunnu røkkast gjøgnum kappingarlógina.

Avgerð hjá Vinnukærunevndini.

Vinnukærunevndin viðmerkti, at sambært § 27, stk. 2 í lóg um kapping kann kæra bert verða latin inn av tí, sum avgerðin viðvíkur og tí, sum annars hevur individuella og týðandi áhuga í málinum.

Felagsskapir, brúkarasamtak v.m. eru ikki tillutaði ein serligan kærurætt í kappingarlógini, og tí mugu tey lúka vanligu treytirnar um individuella og týðandi áhuga fyri at hava kærurætt, um talan ikki er um avgerð, sum beinleiðis viðvíkur teimum.

Avgerðin hjá Kappingarráðnum rættar seg ikki ímóti manningarfeløgnum, og tí er kravið, at manningarfeløgini hava ein individuella og týðandi áhuga í málinum, um tey kunnu metast at hava rætt at kæra avgerðina.

Viðmerkingarnar koma ikki við nøkrum, sum kunnu geva eina ábending um, hvussu greinin skal skiljast. Tí verður tað vanligi tulkingin av hesum hugtakinum í fyrisitingarrættinum, sum verður avgerandi.

Stutt kann sigast, at tað at hava individuella áhuga í málinum merkir, at áhugin hjá viðkomandi í serligan mun verður raktur og við einari slíkari styrki, at akkurát áhugin hjá hesum skilur seg út frá øðrum. Á sama hátt kann sigast, at við týðandi áhuga verður skilt, at avgerðin skal raka viðkomandi við ávísari styrki.

Tá talan er um feløg/felagsskapir, er útgangsstøðið, at dentur verður lagdur á, lutvíst um týðandi tal av limunum í felagsskapinum verða raktir av tiknu avgerðini á ein slíkan hátt, at teir sjálvir kundu kært avgerðina, lutvíst um felagsskapurin hevur til endamáls at umboða limirnar í slíkum kærumálum, jbr. t.d. FOB 1980 501.

Avgerðin hjá Kappingarráðnum um prísáseting av trygdarskeiðum á Trygdarmiðstöðini er generell og rakar allar brúkarar av Trygdarmiðstöðini, ikki bara limirnir í manningarfeløgnum.

Limirnir í manningarfeløgnum hava sum brúkarar av Trygdarmiðstöðini sjálvandi ein áhuga í prísunum á skeiðunum og soleiðis eisini í avgerðini hjá Kappingarráðnum. Men áhugin hjá hesum limum verður ikki settur at vera rørdur í serligan mun fram um aðrar brúkarar. Tí verða limirnir í manningarfeløgnum ikki settir at hava ein individuella áhuga í útfallinum av málinum og hava tí ikki kærurætt.

Vinnukærunevndin avgjörði at avvísa kærana. Avgerðin verður grundað við, at manningarfeløgini hava ikki kærurætt, tí tey hava ikki týðandi og individuella áhuga í málinum.

Hendan avgerð er endalig innan fyrisitingina, men kann innan 8 vikur leggjast fyri Føroya Rætt.

Til kunningar verður sagt frá, at avgerðin ætlandi verður lögð út á heimasíðu okkara www.kaerustovnur.fo.

Vinnukærunevndin

Gurið Joensen, forkvinna

Anja Hovgaard, skrivari